

ПАМ'ЯТІ ГАЛИНИ ГЕОРГІЇВНИ МЕЗЕНЦЕВОЇ

Галина Георгіївна Мезенцева народилася в сім'ї службовців 15 вересня 1923 р. у м. Києві. Мати — Марія Хомівна Винницька (Василенко) і батько — Георгій Ісидорович Винницький змалечку прищеплювали своїй доньці любов до історичного минулого та мистецтва. З 1931 по 1941 рік Галина Георгіївна навчалась у 52 київській середній школі. У період війни вона перебувала з родиною у Києві. Коли в січні 1944 р. в Київському університеті було відновлено навчання і вперше створено кафедру археології, Галина Георгіївна не вагаючись обрала цю спеціалізацію. 1946 р. вона стала однією із перших аспіранток (1946—1949) кафедри; брала участь в археологічних дослідженнях Поросся (1946), античної Ольвії (1947—1948).

Одночасно Галина Георгіївна працювала науковим співробітником Державного історично-архітектурного заповідника «Софійський музей» у Києві (1947—1949). Брала участь у розкопках цієї пам'ятки разом із М. К. Каргером, а також опрацьовувала матеріали досліджень Десятинної церкви та Михайлівського Золотоверхого собору, що знаходилися у фондах заповідника.

Після закінчення аспірантури працювала в Інституті археології АН УРСР (1949—1950).

Під керівництвом Л. М. Славіна Галина Георгіївна написала кандидатську дисертацію на тему «Теракоти Ольвії та їх значення як історичне джерело», яку захистила 1950 р. у Москві.

З червня 1950 по вересень 1976 року Галина Георгіївна працювала на кафедрі археології та музеєзнавства Київського держуніверситету старшим викладачем (1950—1959), доцентом (1959—1970), професором (1970—1976). В різні періоди вона викладала спецкурси з археології Давньої Русі, стародавніх слов'ян, історії та теорії музейної справи, методики фондової та екскурсійної роботи, краєзнавство, а також загальний курс основ археології.

Випускники кафедри з теплотою згадують її лекції, музейні та археологічні практики, які Галина Георгіївна вміла чудово і цікаво організувати. Для більш глибокого засвоєння матеріалу в процесі підготовки молодих фахівців-археологів,



логів нею на кіностудії науково-популярних та навчальних фільмів Київського університету були створені навчальні фільми: «У истоков Киевской Руси» у 3-х частинах (1964 р.), цикл фільмів «Древній Київ» ч. 1, «З глибини віків» ч. 2–3 (1971 р.), «Час залишає сліди» ч. 4 (1972 р.), «Свідки минулого» (1973 р.), а також «Древній Белгород» у 3-х частинах (1970–1973 рр.) та «Місто над Десною (Чернігів)» у 2-х частинах (1974 р.). В цих фільмах розповідалося як про нашу давню історію, так і наочно демонструвалася тогочасна методика археологічних досліджень.

У 1969 р. за матеріалами своїх багаторічних археологічних досліджень на Канівщині (Канівська комплексна археологічна експедиція 1956–1965 рр.) Галина Георгіївна захистила докторську дисертацію «Давньоруське місто Родень: Княжа гора».

З 1966 по 1976 рік очолювала Білгородську археологічну експедицію Київського університету.

З осені 1976 р. Г. Г. Мезенцева переходить на роботу до новоствореного відділу Північно-Західного Причорномор'я Інституту археології АН УРСР у м. Одесі і започатковує дослідження слов'янських пам'яток, зокрема у м. Білгороді-Дністровському (археологічні експедиції 1977–1983 рр.). У цьому відділі на посаді старшого наукового співробітника пропрацювала до 1986 р. У цей час вона викладала в Одеському державному університеті курси: «Археологія Давньої Русі», «Культура Київської Русі», «Музезнавство» (1977–1979 рр.).

У 1986 р. повернулася до Києва і працювала спочатку старшим науковим співробітником, а потім консультантом давньоруського відділу ІА АН УРСР.

Галина Георгіївна Мезенцева внесла значний доробок в українську археологічну науку. Нею опубліковано понад 100 наукових, навчальних та науково-популярних праць, серед яких: «Музеи Украины».— К., 1959; «Нариси музейної справи».— К., 1959 (у співавт.); «Канівське поселення полян».— К., 1965; «Давньоруське місто Родень».— К., 1968; «Киев» (у співавт. з І. В. Мезенцевим).— К., 1977, К., 1981; «Музезнавство».— К., 1980 та ряд ін.

Проживаючи з осені 1991 р. у Торонто (Канада), вона продовжувала займатись улюбленою справою — публікувала статті про давню історію України, виступала з лекціями, підготувала до видання енциклопедичний словник-довідник «Дослідники археології України», надрукований у Чернігівському видавництві «Сіверянська думка» (1997 р.). Вже тяжко хвора вона встигла зробити авторські правки у сигнальному екземплярі цього видання.

Галина Георгіївна Мезенцева померла 24 листопада 1997 р. у м. Торонто в Канаді і похована за православним обрядом на міському цвинтарі «York Semetery» серед інших українських та російських діячів науки та культури.

Світла пам'ять про Галину Георгіївну назавжди залишиться в серцях її колег та учнів, а науковий доробок буде сприяти подальшому розвитку української культури та науки.

ПАМ'ЯТІ ІВАНА ГАВРИЛОВИЧА ШОВКОПЛЯСА

13 червня 1997 р., на 76-му році, пішов з життя відомий український археолог, фахівець у галузі вивчення палеоліту, доктор історичних наук професор Іван Гаврилович Шовкопляс.

Іван Гаврилович належав до тієї плеяди українських археологів, завдяки творчим зусиллям яких у повоєнні роки була відроджена археологічна наука в Україні і створені всі необхідні передумови для її подальшого успішного розвитку. Саме на цьому була зосереджена його діяльність у 50-ті роки на посаді заступника директора Інституту археології АН УРСР. У цей же час, під керів-